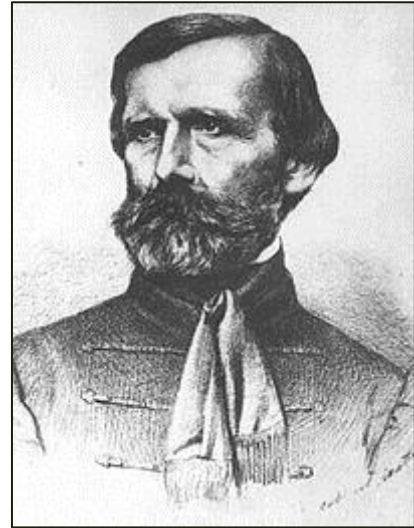

Egy elsüllyedt álom: a pesti csatorna

Képzeld csak el: gondolában ülve csillagfényes ég alatt végighajózol a víz tükrén, majd partra szállva pár lépés megtétele után már a lakóház kapujában keresed a lakáskulcsod. Mindezt pedig nem az olasz „vizek városában”, Velencében, hanem Pesten! Mesébe illő álom, amely csaknem megvalósult. Reitter Ferencnek köszönhetően a mai Nagykörút helyén akár maga a Duna hullámozó vize hömpölyögne végig, ha a költségvetés nem pukkasztotta volna ki a rózsaszín buborékot.

Reitter Ferenc

A 19. század magyar fővárosában a Duna-rakpart a kereskedelem vérkeringésének fő vonalát jelentette, hiszen a folyón ekkor élénk árucseré zajlott, egyik hajó követte a másikat. Éppen ezért nagy szükség volt a rakpart nagyszabású fejlesztésére a főváros átalakításának idején. Ekkor lépett színre Reitter Ferenc, aki 1850-től Pestre költözött, hogy az Al-Duna szabályozásának munkálataiból kivehesse részét. A három városrész egyesítésével kapcsolatban is számos terv született, hogyan varázsolják a fővárost izgalmas és látványos, európai színvonalú metropolisszá. Az egyesítést követően felállították a Közmunkatanácsot, amelynek első elnökévé választották Reitter Ferencet, aki egy meglepő tervvel állt elő: építsenek ki egy megközelítőleg 36 méter széles körcsatornát a mai Nagykörút helyén, amelyre aztán hidakat emelnének, és tökéletes lenne kereskedelmi forgalom lebonyolítására is.

A Nagykörút a város többi részéhez képest mélyebben helyezkedik el, ugyanis az ókorban ezen a

A Pest és Buda között húzódó Duna-meder

helyen hozták létre a rómaiak a Rákos-árkot, amely a Duna egyik mellékága volt, és szennyvízárokként funkcionált, amely később is Pestről szállította el a szennyvizet. A jól ismert 1838-as pesti árvíz idején már a két métert is elérte a víz mélysége a körút helyén, amely az ötlet mozgatórugójául szolgált. Az áradás elvonult, de óriási pusztítást hagyott maga után, a fertőzésveszély megnőtt, így a város újjáépítéséhez földdel igyekeztek feltölteni az árkot, azonban a lejtős

földfelszint ma is láthatjuk, ha a Margit-híd pesti hídfőjétől a Nyugati pályaudvar felé nézünk. A város egyesítését követően az utcanevek is modernizáción mentek át, így a Rákos-árok nevet Csengery utcára változtatták.

Fontos megjegyezni, hogy a csatorna gondolata először Kossuth Lajos fejéből pattant ki 1849-ben, de nem állt rendelkezésre elég idő, így az ötlet már akkor ködbe veszett. Ezzel ellentétben Reitter tervének megvalósítása érdekében felállították a Pesti Dunacsatorna-társaságot, amelynek küldetése volt, hogy megfelelő befektetőket hajtson fel, ugyanis a pesti Községtanács anyagilag nem támogatta az építkezést. A Nyugati pályaudvar vízen való megközelítésével a terv nagyon jó befektetési csomagnak tűnt, és mivel a Duna szabályozásának munkálatai közé tökéletesen beillett, végső soron nemcsak a főváros, de az egész ország érdeke lett volna, hogy a gazdaság

élénkítése érdekében a csatorna ne csak papíron létezzen.

Hogy minél nagyobb sikert érjenek el, bevonták a sajtót, ami az emberek fantáziáját megmozgatva hirdette a csatorna mentén épülő bámulatos paloták, lakóházak,

éttermek és kávézók lehetőségét, ahol a városlakók egy csésze gőzölgő kávé mellett ülve csodálhatnák a kikötő hajók színes forgatagát. A költségvetés azonban közbeszólt, ugyanis a minisztérium, kiszámolva minden felmerülő kiadást, azonnal kihátrált. Az 1860-as években a francia pénzügyintézet felajánlotta, hogy fedezi az építkezés minden terhét, de elutasították nagyvonalú ajánlatát, csakúgy, mint a belga tervet: szakítva a csatorna kialakításának gondolatával, inkább a város infrastruktúrájának fejlesztésére helyezték a hangsúlyt, így többek között iskolákat, lakóházakat, könyvtárakat és szemétkerítő telepet akartak létesíteni. Végül a külföldi támogatást visszautasították az előre nem látható következményektől tartva, és a város saját költségvetésének keretein belül építette ki a párizsi városrészeket idéző, ma is létező Nagykörutat, ahol ma a két híres villamos szállítja az utasokat a gondolák helyett nap mint nap.

Varga Eszter

A cikk és a képek forrásai:

http://varosban.blog.hu/2011/07/27/velence_epult_volna_budapesten

<http://dunaiszigetek.blogspot.hu/2010/10/egykori-duna-meder-nagykorut-alatt.html>

<http://www.szeretlekmagyarorszag.hu/ilyen-lett-volna-a-csatorna-a-nagykoruton/>

<http://www.ilyenisvoltbudapest.hu/egyeb-erdekes-kepek/item/1865>

http://www.dunakanyar.net/~szolcs/olvashato_Reitter.htm

http://varosban.blog.hu/2011/07/27/velence_epult_volna_budapesten